

WIESŁAW BUCHWAŁD

ZRÓŻNICOWANIE WZORÓW W III I IV POLACH MIĘDZYPALCOWYCH DŁONI

Ukształtowanie figur w polach międzypalcowych dłoni związane jest z przebiegiem linii głównych, co szczególnie wyraźnie przejawia się w polach III i IV [Strzałko 1968]. Na ścisły związek między formą zakończeń linii głównych i wzorami w polach międzypalcowych dłoni zwróciła także uwagę H. Szukiewicz [1968]. Badając współzależności cech dermatoglicficznych dłoni, H. Szczotka, Z. Szczotkowa i E. Rogucka [1973] wykazali statystyczną zależność zakończeń linii głównych DCB z występowaniem lub brakiem wzorów w III i IV polu dla niektórych kombinacji tych cech.

Jednoznaczne określanie wzorów w omawianych polach napotyka trudności, bowiem przy stosowaniu obecnej klasyfikacji [Rogucka 1973], te same ich typy, mogą być wynikiem różnego przebiegu linii głównych. Trudności te eliminuje, zgodnie z sugestią B. Brismara [1966], łączne traktowanie III i IV pola międzypalcowego, oraz podana przez tego autora propozycja innej klasyfikacji wzorów.

Celem pracy jest analiza częstości występowania wzorów, określanych według nowej typologii, w traktowanych łącznie III i IV polach międzypalcowych dłoni u mężczyzn i kobiet z północnego regionu Polski.

MATERIAŁ I METODY

Materiał do opracowania stanowiły dermatogramy 617 mężczyzn i 617 kobiet, na podstawie których dokonano poprzednio charakterystyki cech dermatoglicficznych dłoni u ludności Polski północnej [Buchwald 1981].

Określenie wzorów w traktowanych całościowo III i IV polach międzypalcowych dokonano według zmodyfikowanej propozycji Brismara [1966]. Modyfikacja ta polegała na uwzględnieniu innych typów wzorów spotykanych w badanych polach, z równoczesnym pominięciem figur śladowych. Wyróżniono następujące typy wzorów: pętla radialna (L^r) i pętla ulnarna (L^u), których występowanie uwarunkowane jest

przebiegiem linii C i jej zakończeniem odpowiednio w 9 i 7 polu międzypalcowym, a ponadto — pętla z dodatkowym trójramiennikiem (D), pętla bez trójramiennika (L), wir (W) oraz pola bez wzorów (0).

U obu płci zbadano częstości poszczególnych typów wzorów na prawej i lewej dłoni, z uwzględnieniem symetrii, tj. jednoczesnego występowania analogicznych cech na obu dłoniach. Oceny różnic bilateralnych i międzypłciowych w składach procentowych wzorów dokonano przy zastosowaniu testu k [Guilford 1964].

WYNIKI

Zróznicowanie morfologiczne oraz częstości występowania wyróżnionych form wzorów w III i IV polach międzypalcowych dłoni u badanych mężczyzn i kobiet przedstawia tabela 1. Użyte w ich symbolice linie ukośne stanowią granicę między III i IV polem na dłoni prawej, oraz IV i III polem — na dłoni lewej.

Tabela 1. Częstość (w %%) występowania wzorów w III i IV polach międzypalcowych dłoni u mężczyzn ($N=617$) i kobiet ($N=617$)

III i IV pola międzypalcowe dłoni prawej			IV i III pola międzypalcowe dłoni lewej			Symetria wzorów	
Wzór	Mężczyźni	Kobiety	Wzór	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
O/O	8,4	12,0	O/O	18,5*	17,2*	3,1	4,5
O/OL	6,5	5,7	LO/O	12,8*	13,4*	3,7	3,9
O/OD	1,1	1,0	DO/O	2,9*	2,9*	0,2	—
O/OW	—	—	WO/O	0,2	0,2	—	—
O/OLD	0,2	0,3	DLO/O	1,3*	0,6	—	—
LO/O	2,6	1,1	O/OL	—	—	—	—
LO/OD	0,2	0,2	DO/OL	—	—	—	—
DO/OL	0,5	1,0	LO/OD	—	0,3	—	0,2
O/L'	22,4	24,8	L'/O	31,6*	31,2*	9,2	13,0
DO/L'	0,3	0,2	L'/OD	—	—	—	—
O/L'D	1,1	1,6	DL'/O	3,0*	2,4	0,3	—
O/L'W	—	—	WL'/O	0,2	—	—	—
L'/O	50,2*	44,0*	O/L'	23,8	24,2	15,2	16,7
DL'/O	0,2	—	O/L'D	—	—	—	—
L'/OD	6,1	7,9	DO/L'	5,2	7,1	1,9	3,6
L'/OW	0,2	0,2	WO/L'	0,3	0,5	—	—
L'/OWD	—	—	DWO/L'	0,2	—	—	—

* Istotne na poziomie $p < 0,05$.

Porównując częstości poszczególnych form wzorów na obu dłoniach nie stwierdza się zasadniczych różnic u obu płci. W świetle testu k , istotne statystycznie okazały się tylko dwie różnice międzypłciowe, które polegają na częstszym występowaniu na dłoni prawej pól bez wzorów u kobiet, oraz pętli radialnej u mężczyzn. Zarówno u mężczyzn jak

i u kobiet, na dłoni prawej, najczęściej spotykanym wzorem w badanych polach międzypalcowych jest pętla radialna, a w dalszej kolejności pętla ulnarna oraz pola bez wzorów. Z pozostałych wzorów, u mężczyzn nieznacznie częściej występuje pętla bez trójramiennika w polu IV od kompleksu pętla radialna/pętla z trójramiennikiem w polach III i IV, natomiast u kobiet, kolejność tych wzorów pod względem częstości jest odwrotna. Ponadto, u obu płci, częściej na dłoni prawej obserwuje się wzory związane z zakończeniami linii głównych CB w polach o wysokiej numeracji, przede wszystkim pętli bez trójramiennika w III polu, podczas gdy na dłoni lewej układu takiego nie stwierdzono. Na dłoni lewej, zgodna u obu płci kolejność wzorów według malejących odsetków jest następująca: pętla ulnarna, pętla radialna, pola bez wzorów, pętla bez trójramiennika w polu IV oraz współwystępowanie pętli z trójramiennikiem i pętli radialnej w polach IV i III. Częściej, w porównaniu z dłonią prawą, występują tu wzory pozostające w związku z przebiegiem i zakończeniami linii głównych DC w polach międzypalcowych o niskiej numeracji, a także pola bez wzorów, co uwarunkowane jest całkowitą lub częściową redukcją linii C. Pozostałe, zwłaszcza bardziej złożone morfologicznie typy wzorów, występują w badanych polach międzypalcowych dłoni u obu płci znacznie rzadziej.

Zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet wyraźnie widoczna jest asymetria w częstościach poszczególnych wzorów na prawej i lewej dłoni. Istotne statystycznie różnice bilateralne (w tabeli oznaczone gwiazdką) polegają na częstszym występowaniu wyróżnionych ich form na dłoni lewej, z wyjątkiem pętli radialnej, która u obu płci istotnie częściej występuje na dłoni prawej.

Symetria w homologicznych polach międzypalcowych dłoni dotyczy przeważnie wzorów najczęściej spotykanych w III i IV polach, przy czym nieco wyższe wartości odsetków obserwuje się u kobiet.

Dzięki zastosowaniu nowej typologii wzorów w badanych polach międzypalcowych dłoni, uzyskane w pracy rezultaty stanowią uzupełnienie dotychczasowych badań nad polimorfizmem i częstością cech dermatoglicficznych dłoni u ludności polskiej.

PIŚMIENNICTWO

- Brismar B., 1966, *Palm Prints: The Patterns in the Interdigital Spaces*, Acta Gen. Med. Gemell., XV, 3, 314 - 319.
- Buchwald W., 1981, *Układ listewek skórnych na dłoniach u ludności Polski północnej*, maszynopis.
- Guilford J. P., 1964, *Podstawowe metody statystyczne w psychologii i pedagogice*, Warszawa.
- Rogucka E., 1973, *Variation and inheritance of dermatoglyphic features of the palm*, Mat. i Prace Antr., 86, 55 - 86.

- Strzałko J., 1968, O obliczaniu „kompleksowego wskaźnika podobieństwa listewek skórnych”, *Przeł. Antropol.*, 34, 1, 157-160.
- Szczotka H., Z. Szczotka, E. Rogucka, 1973, *Investigations of interdependences between dermatoglyphic palm features*, *Mat. i Prace Antr.*, 86, 87-104.
- Szukiewicz H., 1968, *Listewki dłoniowe Uzbeków*, *Przeł. Antropol.*, 34, 1, 97-108.

Zakład Antropologii UMK
87-100 Toruń, ul. Gagarina 9

VARIABILITY OF DERMATOGLYPHIC PATTERNS IN THE THIRD AND THE FOURTH INTERDIGITAL AREAS OF THE PALM

by WIESŁAW BUCHWALD

Applying the following system of classification: radial loop (L^r), ulnar loop (L^u), loop with a triradius (D), loop without a triradius (L), whorl (W) and area without a pattern (O) palm prints of 617 males and 617 females living in Northern Poland were described. Two significant differences between sexes were found: in females lack of patterns in the third and fourth area is more frequent on the right hand than in males, while in males radial loop (L^r/O) is more frequent. Statistically significant differences between frequencies of patterns on right and left palms are marked with an asterisk in the table 1.